Evangelisatiewerk voor

Te duur, elitair, arrogant en betweterig: het imago van de architect is niet best. Amsterdamse architecten proberen daar met een gratis inloopspreekuur wat aan te doen.

ANNEMIEK VERBEEK

Architecten Christina Fuchs (uiterst rechts) en naast haar Sjoerd Landman in gesprek met twee klanten tijdens het gratis

Het zijn twee werelden die tot een paar jaar geleden weinig met elkaar te maken hadden. Tot het uitbreken van de economische crisis, die de hele nieuwbouwproductie in opdracht van overheden, ontwikkelaars en corporaties lamlegde, kruisten de wegen van architecten en particulieren elkaar niet vaak.

Ja, de welgestelde medemens liet natuurlijk al lang zijn verbouwingen over aan een architect, maar voor de meeste particulieren was het inschakelen van een architect toch iets wat zij in ieder geval níet deden.

Het imago van de architect is niet echt om over naar huis te schrijven: te duur, betweterig, vooral bezig zijn eigen plannen er doorheen te drukken, het ontwerp hoger aan te slaan dan gebruiksvriendelijkheid, om maar wat te noemen.

Maar anno 2012 lijkt er toch iets te veranderen in dat voorheen hardnekkige beeld. Dat heeft verschillende oorzaken: zelfbouw komt ook in Nederland, zij het mondjesmaat, op gang én mensen blijven langer, noodgedwongen in hun (onverkoopbare) te kleine woning zitten en zoeken hun heil voor hun groeiende ruimtebehoefte in een verbouwing. In beide gevallen kunnen ze vaak niet om een architect heen.

Daar kan nog een derde oorzaak bij: architecten doen ontzettend hun best particuliere opdrachtgevers te benaderen. Door het wegvallen van grootschalige projecten, zagen veel grote bureaus zich gedwongen een flink aantal medewerkers te ontslaan. Een deel van hen is als zelfstandig architect doorgegaan. En juist die eenpitters lijken beter dan hun grote broers in staat aan de wensen van particuliere opdrachtgevers tegemoet te komen.

Om de drempel richting een architect te verlagen, heeft de Amsterdamse afdeling van de Bond van Nederlandse Architecten (BNA) de Architectenwinkel in het leven geroepen: elke zaterdagmiddag kunnen particulieren hier een half uur gratis advies krijgen van een architect. Van de vijfhonderd aangesloten architecten bij de BNA-kring Amsterdam staan er een dikke dertig op de lijst die om de beurt in tweetallen afreizen naar woonwarenhuis Design020 op IJburg, waar het spreekuur plaatsvindt.

Tussen de designstoelen en -banken, gifgroene huishoudelijke apparaten en imposante tafels zijn het vandaag architecten Christina Fuchs en Sjoerd Landman van bureau Architoop die dienst hebben. Drie klanten hebben zich vooraf via de website aangemeld, maar het kan ook zo maar zijn dat er anderen komen aanwaaien.

Fuchs werkt sinds december als zelfstandig architect en was bij de oprichting van de Architectenwinkel betrokken. “Tijdens een vergadering hadden we een discussie over waar het nou mis ging in de relatie tussen particulier en architect,” zegt Fuchs terwijl ze folders, blocnotes en pennen klaar legt voor de eerste bezoeker.

‘Een architect kan juist veel geld besparen’

“Wij constateerden dat particulieren eigenlijk niet goed weten wat wij doen. En als ze eenmaal besluiten wel een architect in de arm te nemen, weten ze vervolgens niet hoe ze een goede kunnen vinden. Dit gratis adviesspreekuur leek een goed middel om daar wat aan te doen. Hier kunnen wij uitleggen wat we doen en wat de meerwaarde is van een architect.”

Het gaat ze er niet om klanten te werven. Natuurlijk zou het fijn zijn als ze er uiteindelijk een klus aan overhouden, maar zowel Fuchs als haar collega Sjoerd Landman benadrukt dat het ze vooral te doen is om het oppoetsen van het imago van hun beroepsgroep.

Wat die meerwaarde van een architect is? Landman hoeft er niet lang over na te denken. “Een architect is er echt niet alleen voor de rijken en hoeft ook niet duur te zijn. Door teleurstellingen en verkeerde keuzen te voorkomen, kan een goede architect juist veel geld besparen. In het contact met de aannemer verdedigt een architect jouw belangen, hij weet wat wel en niet kan en laat zich niet zo snel afpoeieren door een stoere vent die zegt dat iets onmogelijk is. Maar het belangrijkste is dat een architect een abstracte droom kan ‘vastpakken’ en kan omzetten in iets concreets.”

Fuchs: “In landen als Duitsland of België is de traditie van zelfbouw al veel verder ontwikkeld, daar is het vrij normaal een architect in te huren. Hier komt zelfbouwen net een beetje op, het is logisch dat mensen aan die nieuwe rol als opdrachtgever moeten wennen.”

Tijd om aan het werk te gaan. De eerste klanten arriveren. Twee stellen met kleine kinderen schuiven aan bij Landman. Ze willen met vier gezinnen een bestaand pand kopen en verbouwen. Zelfbouw is het nieuwe stokpaardje van de gemeente, maar in de praktijk blijkt dat het erg lastig is dergelijke projecten te financieren. Landman houdt er wel van – visionairs. Later zal hij zeggen: “Mensen met een visie zijn het leukst om mee samen te werken. Ze denken niet in problemen, maar in oplossingen. Zelfbouwers zijn echte doeners, die ergens in geloven en zich niet snel laten tegenhouden.”

Bij Fuchs schuiven ondertussen Marja en haar nicht Ellen aan. Het

Spreekuurtijden

De Architectenwinkel houdt elke zaterdag tussen 14.00-16.00 uur een gratis adviesspreekuur in woonwarenhuis Design020 in de Pedro de Medinalaan 89 op IJburg (Steigereiland). Vooraf aanmelden kan op architectenwinkel.com.

architecten

adviesspreekuur van de BNA-kring Amsterdam. FOTO DINGENA MOL

oude houten huis van Marja (die niet met haar achternaam in de krant wil), in De Kwakel bij Aalsmeer, is door brand verwoest. De verzekeringsmaatschappij heeft een aannemer en architect wat tekeningen laten maken, maar daar is Marja allerminst tevreden mee. Of Fuchs haar kan helpen, is de vraag.

Het daaropvolgende kwartier is Fuchs vooral bezig duidelijk te krijgen wat Marja nou eigenlijk wil. Hoe gebruikt ze haar piepkleine huisje, is de indeling wel handig, hoe zou

‘Werken voor mensen met een visie is het leukst’

ze het het liefst zien?

Alles passeert de revue, Marja knippert een paar keer met haar ogen en zegt dingen als ‘goh, ja, dat kan natuurlijk ook’, en ‘zo heb ik het nog nooit bekeken’. In de discussie over het plaatsen van de trap naar boven, probeert Fuchs haar punt te maken met woorden én door te tekenen. Uiteindelijk valt het kwartje bij Marja: dat ze door een kleine aanpassing in het plaatsen van de trap – geen wenteltrap, maar twee rechte trappen met een kleine overloop – veel meer ruimte kan creëren, daar was ze zelf nooit opgekomen.

Het gesprek loopt uit, de volgende klant staat al te wachten. Fuchs geeft de dames haar e-mailadres, het is er nog niet van gekomen visitekaartjes te laten maken. Maar ze zegt ook: “Ik ga de huidige architect niet voor de voeten lopen. Ga met hém om de tafel om hierover te praten.”

De vrouwen worden afgelost door Cees-Jan Roos, accountant van beroep. Hij woont en werkt nu nog op Sint Maarten, maar in juni komt hij met vrouw en drie kleine kinderen terug naar Nederland. Het gezin neemt dan zijn intrek in een nu nog casco nieuwbouwwoning.

Dat ze straks niet allemaal meer een eigen badkamer hebben: soit, daar zullen ze mee moeten leren leven. Maar de 160 vierkante meter die ze tot hun beschikking hebben, is volgens Roos verre van optimaal ingedeeld. En een breekpunt, vooral voor zijn vrouw, is de wc in de badkamer. Dat is uit den boze, die moet verplaatst worden.

Fuchs bekijkt de meegebrachte bouwtekeningen. Ze moet even draaien, een paar keer kijken, fronst haar wenkbrauwen, en moet Roos gelijk geven: er zijn wat eigenaardige keuzes gemaakt in het ontwerp. Tijdens het gesprek ontvouwen zich verschillende scenario’s. Uiteindelijk is haar advies duidelijk: bedenk wat je met de ruimtes wil en houd dat einddoel in zicht. Je kunt daar in verschillende stappen naartoe werken. En doe niks wat je later weer met veel geld, tijd en moeite moet terugdraaien.

Roos vouwt de bouwtekeningen weer op en stopt ze in zijn binnenzak. Een paar maanden heeft hij nog voordat de verhuiswagens voorrijden. Het gratis architectenspreekuur vindt hij een prima initiatief. “Ik ken geen architecten, woon in het buitenland, en wil niet het telefoonboek openslaan en er lukraak iemand uitvissen. Ik snap dat je in dertig minuten geen pasklare oplossing krijgt aangereikt, maar ik heb hier wel een zetje in de goede richting gekregen.”

Hooftstad

Suikersilo’s, Halfweg

Als u dit leest, ben ik hopelijk al ergens in Elzas-Lotharingen, achter de lange stoet de bergen in. Even weg van het mediacircus Jeroen Bosch.

Sliep al weken belabberd, geteisterd door apocalyptische nachtmerries. Taferelen van Steven ten Have die tevergeefs aan het touwtje van zijn airbag trekt terwijl wreed grijnzende rayonhoofden met dynamiet een lawine veroorzaken. Hele colonnes zwarte, AMG-getunede Mercedessen op het parkeerdek van de Arena, waarin achtereenvolgens Diederik Samsom, Ronald Plasterk, Lodewijk Asscher en Ella Vogelaar geen commentaar geven en vervolgens met piepende banden wegscheuren.

Woelend in het zweet, terwijl Johan Cruijff – geassisteerd door het hele technische hart – een hersenoperatie uitvoert op een niet nader te identificeren lid van het koninklijk huis, rugnummer 14 op zijn operatie-uniform. Brrrr.

Op het gevaar af voor een slome duikelaar te worden aangezien, wilde ik toch nog even terugkomen op mijn stukje in de al lang in de kattenbak ondergepieste krant van vorige week. Abusievelijk ging een aantal lezers ervan uit dat ik het in de context van het gebouw van Michael Graves opgesomde rijtje architecten als een stel postmoderne potsenmakers diskwalificeerde.

Het tegendeel is waar.

Het getuigt van zowel ongelofelijke creatieve lenigheid als van een feilloze beheersing van alle facetten van de bouwkunst een oeuvre te realiseren als dat van genoemde bureaus. Los van het gegeven of de door hen ontworpen projecten appelleren aan mijn smaak, zijn grootheden als Phillip Johnson, Graves en Ricardo Boffill vanzelfsprekend geen koekenbakkers.

Datzelfde geldt voor hun Nederlandse evenknie Sjoerd Soeters. Samen met bureaupartner Jos van Eldonk bouwt deze flamboyante architect al enkele decennia aan een even uitgesproken als herkenbaar portfolio, waarin hij de vloer aanveegt met heersende conventies over mooi en lelijk.

Van het vernieuwde centrum van Zaandam kun je denken wat je wilt, voor mij persoonlijk mag het allemaal een onsje minder, maar onverschillig laat het beslist niemand. Maar dat Soeters ook in staat is een meester van de beheersing te zijn, toont hij met verve in Halfweg bij de verbouwing tot bedrijfsverzamelgebouw van de twee silo’s op het terrein van de voormalige suikerfabriek.

De obsolete cilindervormige silo’s werden tot op de rauwe betonnen constructie gepeld en voorzien van een nieuwe, aan alle hedendaagse energieprestatie-

Soeters toont zich in Halfweg een meester van de beheersing

normen voldoende buitenschil, omtrokken met horizontaal geprofileerd aluminium plaatwerk. In een strak geometrisch gelid werden hieruit ruitvormige vensters gespaard, voorzien van kloek gedimensioneerde kozijnen die enigszins loskomen van de huid van het bouwwerk.

De schaalloosheid van de vensters veroorzaakt een vervreemdend effect. Dit wordt versterkt door het in een later stadium toegevoegde ledkunstwerk, dat ’s nachts een feeërieke sfeer creëert.

Industrieel erfgoed gered, sober maar zorgvuldig ontworpen, sprookjesachtig speels. Mogen wij dat mooi vinden? Dat mogen wij.

Volgende week sta ik op een alp. Met m’n airbag. Tot over veertien dagen.

RONALD HOOFT
r.hooft@parool.nl

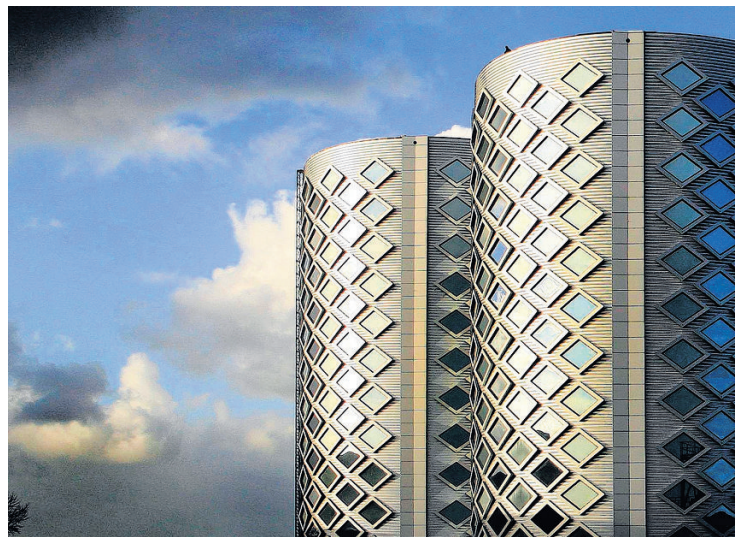

FOTO FLORIS LOK

W

W = weergaloos, wereldklasse
G = gewoon goed
T = tegenvaller, kan zoveel beter
N = niet best, omrijden
Z = zand erover en aanstampen!